

25.-26.11. 201976

Przemówienie I Sekretarza KC PZPR
na naradzie Doradczego Komitetu Politycznego
Państw - Stron Układu Warszawskiego
w Bukareszcie w dniach 25 - 26. XI. 1976 r.

SZANOWNI TOWARZYSZE !

Pragnę dać wyraz zadowoleniu polskiej delegacji z faktu zwołania kolejnej narady Doradczego Komitetu Politycznego Układu Warszawskiego. Przyłączamy się do podziękowań pod adresem naszych gospodarzy - towarzyszy rumuńskich, za ich gościnność, przyjacielską atmosferę, za zapewnienie dobrych warunków dla przebiegu narady.

Z uwagą wysłuchaliśmy dotychczasowych wystąpień przewodniczących delegacji bratnich krajów, zwłaszcza wystąpienia przewodniczącego delegacji Związku Radzieckiego - towarzysza Leonida Breżniewa, które zawiera głęboką, marksistowską ocenę najważniejszych problemów współczesności oraz wszechstronne naświetlenie perspektyw współdziałania państw wspólnoty socjalistycznej.

Dwu i półletni okres jaki minął od ostatniej narady Doradczego Komitetu Politycznego w Warszawie był bogaty w ważne wydarzenia. Potwierdził też trafność i dalekowzroczność założeń i programu skoordynowanej polityki państw naszej wspólnoty zawartych w dokumentach warszawskiego spotkania. Znamienne dla kierunku wydarzeń międzynarodowych było zwłaszcza pomyślne zakończenie Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, zwołanie w Berlinie Konferencji Partii Komunistycznych i Robotniczych Europy.

Doniosłe znaczenie w życiu naszych narodów i wielką wagę międzynarodową miały zjazdy bratnich partii. Podjęte na tych zjazdach uchwały wytyczyły główne kierunki dalszego dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego naszych krajów, skonkretyzowały i rozwinęły koncepcję utrwalenia procesu odprężenia i nadania mu nieodwracalnego charakteru.

Szczególną rolę odegrał w tym względzie XXV Zjazd Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, jego kompleksowy program dalszej walki o pokój i współpracę międzynarodową, o wolność i niezależność narodów.

Konferencję Bezpieczeństwa i Współpracy wielokrotnie już ocenialiśmy jako sukces krajów socjalistycznych i miłujących pokój narodów. Uczyniliśmy wszystko, aby przyczynić się do pomyślnego zakończenia jej prac, aby zatriumfowały leninowskie zasady pokojowego współistnienia, aby potwierdzić powszechną akceptację realiów polityczno-terytorialnych w Europie, aby ugruntować w świadomości opinii publicznej przekonanie, że pokój i socjalizm to pojęcia nierozdzielne. Dokumentem konferencji helsińskiej zamknęliśmy powojenny okres w historii naszego kontynentu.

Dużo uwagi poświęciliśmy przygotowaniom do berlińskiej Konferencji Partii Komunistycznych i Robotniczych Europy. Jej pomyślne wyniki mają wielkie znaczenie nie tylko dla umocnienia jedności i współdziałania w łonie naszego ruchu, lecz również dla mobilizacji lewicy oraz wszystkich sił postępowych i demokratycznych w walce o pokój, bezpieczeństwo międzynarodowe i postęp społeczny.

Wydarzenia ostatnich lat dowodzą dalszego umacniania się pozycji i wpływów socjalizmu w świecie, świadczą o dalszych korzystnych zmianach układu sił, sprzyjających umacnianiu pokoju.

Oceniając pozytywnie główne tendencje rozwoju sytuacji międzynarodowej, widzimy równocześnie zjawiska budzące uzasadniony niepokój.

Największe niebezpieczeństwo dla odprężenia i pokoju wynika z forsowanego przez siły imperialistyczne wyścigu zbrojeń. Podejmowane są próby hamowania procesu realizacji uchwał KBWE i wypaczania treści Aktu Końcowego. Wzmociono kampanie propagandowe, mające na celu sianie nieufności do krajów socjalistycznych, zmierzające do wywołania psychozy strachu przed rzekomym zagrożeniem militarnym ze strony państw naszego Układu. Dywersyjne ośrodki, szczególnie radiostacje "Wolna Europa" i "Swoboda", a także duża część prasy burżuazyjnej, szkalują nasze kraje i deformują obraz ich rzeczywistości. Akcje te noszą skoordynowany charakter. Obiektem ataków są poszczególne kraje socjalistyczne, a także nasz sojusz jako całość. Znalazło to również wyraz w kampanii wyborczej w USA, w niewybrednych i oszczerczych dyskusjach na temat stosunków między państwami socjalistycznymi. Daliśmy tym insynuacjom stanowczy odpór.

Jedną z charakterystycznych cech obecnej kampanii antykomunistycznej jest nasilenie prób mieszania się w wewnętrzne sprawy naszych krajów. Sądzymy, że powinniśmy wszyscy ściślej współdziałać w odpieraniu tych prób. Z pewnością będzie to jeden z ważnych tematów planowanej kolejnej narady sekretarzy do spraw ideologicznych i zagranicznych.

Powinniśmy z całą mocą podkreślać, że pokojowe współ-
istnienie, polityka odprężenia zakładają ściśle przestrzeganie przyję-
tych zasad i reguł w stosunkach międzypaństwowych, że nie do pogo-
dzenia z tymi zasadami i regułami jest prowadzona przeciwko naszym
krajom działalność dywersyjna.

Nigdy nie traktowaliśmy naszej walki o odprężenie jako sprawy
łatwej i prostej. Przypomnę, że w Komunikacie z narady warszawskiej
stwierdziliśmy, że konferencję helsińską traktujemy "nie jako cel, lecz
jako wyjściową pozycję historycznych prac na drodze do zbudowania
nowych stosunków między wszystkimi państwami kontynentu europejskiego".
Myślę, że Deklaracja, którą obecnie podpiszemy, stanowić będzie dalszy
etap i konkretyzację tych prac. Naszym najważniejszym aktualnie zada-
niem powinna być walka o pełne wcielenie w życie osiągniętych już
porozumień i konstruktywne prowadzenie rozpoczętych rokowań dotyczą-
cych ważnych zagadnień europejskich, a równocześnie konsekwentne
dążenie do podjęcia rzeczowych rozmów wokół zgłoszonych już przez
nasze państwa inicjatyw. Dlatego też delegacja PRL udziela pełnego
poparcia projektowi Deklaracji, który tak właśnie ujmuje stojące przed
nami zadania.

Istnieje także potrzeba zwiększenia naszego oddziaływania na
opiniotwórcze środowiska społeczne na Zachodzie, zwłaszcza intelektu-
alistów, celem pozyskania ich dla naszej interpretacji uchwał z Helsinek,
dla naszej koncepcji odprężenia.

TOWARZYSZE !

O skuteczności naszych dalszych wysiłków na rzecz odprężenia decydować będzie jedność polityki i koordynacja działań państw wspólnoty socjalistycznej. Toteż stwierdzamy z satysfakcją, że w stosunkach między bratnimi krajami socjalistycznymi osiągnęliśmy w ostatnich latach nowy, wyższy etap, wyrażający się w stałym pogłębianiu współpracy politycznej, w procesie socjalistycznej integracji gospodarczej i w intensyfikacji kontaktów między społeczeństwami naszych krajów. Decydującą rolę w dziele tym odgrywa szerokie współdziałanie naszych bratnich partii. Szczególnie owocne są systematyczne spotkanie dwustronne i wielostronne ich kierownictw. Godne podkreślenia są inicjatywność i wkład kierownictwa KPZR i osobiście towarzysza Leonida Breżniewa w tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi i wzbogacaniu współpracy, konsultacji i koordynacji w podstawowych problemach naszej walki o pokój i socjalizm. Nowym wymownym potwierdzeniem tego są niezwykle owocne rezultaty niedawnej wizyty delegacji partyjno-państwowej PRL w Związku Radzieckim.

Dążąc konsekwentnie do dalszego umacniania jedności wspólnoty państw socjalistycznych, rozwijamy nasze stosunki z najbliższymi sąsiadami: Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną, z którą obchodzić będziemy w przyszłym roku 30-lecie Układu o przyjaźni oraz z Niemiecką Republiką Demokratyczną, z którą podpiszemy wkrótce nowy układ. Pomyślnie kształtują się nasze stosunki z Ludową Republiką Bułgarii,

Socjalistyczną Republiką Rumunii i Węgierską Republiką Ludową. Systematycznie rozszerzamy współpracę z Federacyjną Socjalistyczną Republiką Jugosławii oraz z pozaeuropejskimi państwami socjalistycznymi.

Jesteśmy przekonani, że atmosfera naszej obecnej narady sprzyjać będzie dalszemu pogłębianiu braterskiej przyjaźni i rozszerzaniu wszechstronnej współpracy między naszymi państwami.

Podzielamy opinię, iż rozwój sytuacji w Chinach wymaga bacznej uwagi. Zdecydowanie przeciwstawiając się dotychczasowemu, szkodliwemu kursowi polityki chińskiej, deklarujemy jednocześnie gotowość do normalizacji stosunków międzypaństwowych z ChRL, do przywrócenia z nią równoprawnej i wzajemnie korzystnej współpracy.

TOWARZYSZE !

Politykę wobec państw kapitalistycznych, której główne założenia określa uzgodniona linia naszej wspólnoty, realizujemy w złożonej sytuacji, w ciągłej walce o pogłębianie pozytywnych przemian w stosunkach międzynarodowych, o utrwalenie odprężenia.

Szczególne znaczenie dla kształtowania sytuacji w świecie mają stosunki radziecko-amerykańskie. Dziś, w świetle wyników wyborów prezydenckich w USA wielkiej wagi nabiera kontynuacja kursu określonego porozumieniami z lat 1972-1974. W pełni dzielimy przedstawioną przez towarzyszy radzieckich ocenę polityki amerykańskiej. Zamierzamy

tak układać stosunki Polski z tym krajem, aby służyło to umacnianiu polityki odprężenia.

Ze względu na znaczenie Europy dla rozwoju sytuacji w świecie, wielką rolę spełnia nasza wspólna walka o pełną realizację uchwał konferencji helsińskiej, o potwierdzanie i utrwalanie w praktyce stosunków z krajami kapitalistycznymi wiążącej mocy zasad i postanowień określonych w Akcie Końcowym.

Za jednego z ważniejszych partnerów w utrwalaniu odprężenia uważamy Francję. Polska utrzymuje aktywne stosunki z tym krajem, widzi również konieczność przeciwstawiania się negatywnym tendencjom i zjawiskom występującym w polityce francuskiej. Osiągnęliśmy postęp w stosunkach z Austrią, Belgią, Wielką Brytanią i państwami skandynawskimi. Wspólnie z ZSRR i NRD dążymy do trwałego przekształcenia Bałtyku w morze pokoju i przyjaznej współpracy.

Porozumienia, jakie zawarliśmy z rządem RFN, wypracowane w duchu konferencji helsińskiej i w oparciu o układ z 7 grudnia 1970 r., traktujemy jako istotny element procesu normalizacji wzajemnych stosunków, a jednocześnie jako czynnik wiązania polityki RFN z procesem odprężenia europejskiego na platformie uznania i poszanowania powojennych realiów polityczno-terytorialnych. Istotny postęp osiągnięty przez państwa socjalistyczne w stosunkach z RFN stał się składnikiem ogólnej poprawy sytuacji międzynarodowej.

Dorobek ten musi być utrwalany tym bardziej, że w sytuacji i polityce RFN obserwujemy narastanie niepokojących zjawisk. Wyrażają się one w tendencjach do utworzenia ponadpartyjnej nacjonalistycznej płaszczyzny tzw. "jedności niemieckiej", w forsowaniu zbrojeń Bundeswehry. Szczególnie aktywną siłą inspirującą ataki przeciwko państwom socjalistycznym - w tym Polsce, NRD i Czechosłowacji - jest straussowska CSU. Reprezentuje ona najbardziej reakcyjne i odwetowe koła RFN. Utworzenie przez nią osobnej frakcji stanowi wyraz dążenia do skupienia i mobilizacji wszystkich prawicowych sił na skrajnie nacjonalistycznej i antyodprężeniowej platformie.

Równocześnie nasilają się naciski Bonn, zwłaszcza w problematyce swościę pojmowanych praw człowieka, spraw obywatelstwa, Berlina Zachodniego i charakteru stosunków między RFN i NRD.

Chcemy zapewnić ponownie towarzyszy NRD-owskich o naszym zdecydowanym poparciu dla ich walki o prawidłowe, prawno-międzynarodowe ułożenie stosunków z Republiką Federalną. Z aprobatą przyjęliśmy przekazaną ostatnio za naszym pośrednictwem wszystkim państwom - stronom Układu Warszawskiego notę NRD w sprawie uznania za bezprzedmiotowe i nieważne oświadczenia złożonego przy podpisywaniu Układu z 14 maja 1955 r. oraz przypominającą, że zgodnie ze swą konstytucją, NRD jest nieodłączną częścią składową socjalistycznej wspólnoty państw.

Trzeba dokładać starań, by czterostronne porozumienie w sprawie Berlina Zachodniego było ściśle przestrzegane przez RFN, by

problemy zachodniobierlińskie nie były wykorzystywane dla celów politycznych wrogich krajom socjalistycznym.

Z każdego względu istotne znaczenie ma koordynacja poczynań naszych krajów w ich stosunkach z Republiką Federalną Niemiec.

Utrzymanie intensywnego rytmu dialogu politycznego w Europie konieczne jest także dla kształtowania właściwego charakteru spotkania przedstawicieli ministrów spraw zagranicznych w Belgradzie w 1977 roku. W niektórych państwach zachodnich występują tendencje do nadania temu spotkaniu charakteru debaty rozliczeniowej, jak gdyby kontrolnej, wobec krajów socjalistycznych. Ich przejawem stało się m.innymi powołanie w Stanach Zjednoczonych komisji kongresowej do spraw nadzorowania realizacji Aktu Końcowego przez inne państwa.

Kategorycznie odrzucamy takie próby wywierania presji. Swoje dwustronne kontakty z partnerami zachodnimi Polska wykorzystuje dla przeciwdziałania tym szkodliwym tendencjom i różnym praktykom sprzecznym z Aktem Końcowym. Staramy się też upowszechniać naszą wspólną koncepcję Belgradu jako spotkania konsultatywnego, pozbawionego jakichkolwiek uprawnień kontrolnych lub rewizyjnych w stosunku do uchwał konferencji helsińskiej. Belgrad stanie się rzeczywistą kontynuacją ducha Helsinek, jeśli będzie się mieścić w całości w ramach Aktu Końcowego i koncentrować na uogólnieniu i upowszechnieniu pozytywnych doświadczeń lat 1975-1977. Nie przeceniając znaczenia tego spotkania, winniśmy się doń starannie przygotować, aby nadać mu pożądany, konstruktywny kształt.

Sprawą kluczową dla przyszłości pokoju jest zaprzestanie wyścigu zbrojeń i przystąpienie do efektywnego rozbrojenia. Jest ona tym bardziej ważną i pilną, że państwa NATO zmierzają do dokonania nowego skoku technologicznego w dziedzinie zbrojeń. Węzłowe zadania w tej dziedzinie zostały określone w radzieckim Memorandum z września br., przedstawionym na XXXI Sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Nakreśla ono realny i kompleksowy program rozbrojenia, zarówno nuklearnego jak i konwencjonalnego. Udzielając radzieckim inicjatywom pełnego poparcia, Polska włącza się jednocześnie aktywnie do wspólnych działań zmierzających do realizacji tego programu. Popieramy ważne, zawarte w projekcie naszej Deklaracji, postulaty zapobiegania powstawaniu nowych sojuszów polityczno-wojskowych i nierozszerzania istniejących.

Polska udziela pełnego poparcia zgłoszonej przez tow. Leonida Breżniewa propozycji zawarcia układu, w którym państwa uczestniczące w konferencji helsińskiej zobowiązałyby się do nieużycia jako pierwsze broni jądrowej. Tę nową, ważną i nośną inicjatywę Związku Radzieckiego powinniśmy również szeroko wykorzystać w oddziaływaniu na europejską i światową opinię publiczną. Delegacja polska uważa, że w związku z doniosłym znaczeniem tej propozycji najlepiej będzie, jeśli wobec sygnatariuszy Aktu Końcowego z Helsinek wystąpi z nią Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Problem odprężenia militarnego w Europie ma znaczenie szczególne. Realizujemy w pełni postanowienia KBWE dotyczące środków budowy zaufania. Aktywnie uczestniczymy w rokowaniach wiedeńskich w sprawie redukcji sił zbrojnych i zbrojeń w Europie Środkowej.

Osiągnięcie porozumienia w Wiedniu wymaga jednak rezygnacji przez państwa NATO z dążeń do jednostronnych korzyści, wymaga objęcia

redukcjami sił zbrojnych i zbrojeń wszystkich bezpośrednich uczestników rokowań, przy poszanowaniu zasady nienaruszania bezpieczeństwa żadnej ze stron.

Umocnieniu odprężenia i pokoju służy rozwój współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej. Polska aktywnie uczestniczy w wysiłkach na rzecz realizacji radzieckich propozycji zwołania ogólnoeuropejskich kongresów w sprawach ochrony środowiska, energii i transportu. Z zadowoleniem obserwujemy wzrastające zainteresowanie i poparcie dla tej ważnej inicjatywy w szeregu krajach zachodnich.

Odpowiedź EWG na propozycję państw RWPG w kwestii porozumienia między oboma ugrupowaniami ekonomicznymi nie zadowala nas. Zawiera ona wprowadzić zgodę na podjęcie rokowań, ale jednocześnie zachowuje starą pozycję EWG w kwestii stosunków z instytucjami RWPG i krajami socjalistycznymi.

Jak słusznie mówił tow. Leonid Breżniew, w stosunkach gospodarczych z państwami kapitalistycznymi szczególne znaczenie posiada współdziałanie i koordynacja ważniejszych poczynąń naszych krajów.

Polepszeniu klimatu politycznego na kontynencie europejskim sprzyjać powinno także rozszerzenie współpracy i wymiany w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, informacji oraz kontaktów między ludźmi. Odnotowując pewien postęp w tym zakresie, będziemy konsekwentnie wykorzystywać te postanowienia Aktu Końcowego KBWE, które potwier-

dzają naszą koncepcję równoprawności i odpowiedzialności państw za działalność w tej sprawie.

Polska dużą wagę przywiązuje do stosunków z krajami rozwijającymi się i ruchem państw niezaangażowanych, stanowiącymi istotny składnik sił walczących o postęp w świecie. Wyrażamy poparcie dla słuszných aspiracji tych krajów do sprawiedliwego ukształtowania stosunków gospodarczych w świecie. W pełni popieramy oświadczenie rządu radzieckiego, przedstawione na bieżącej sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w sprawie przebudowy międzynarodowych stosunków gospodarczych.

Negatywny wpływ na postępy odprężenia i rozwój współpracy wywierają utrzymujące się nadal ogniska konfliktów i napięć. Istnieje pilna potrzeba całościowego i trwałego uregulowania sytuacji w regionie Bliskiego Wschodu. Cel ten może spełnić proponowane przez ZSRR wznowienie konferencji genewskiej. Konsekwentnie popieramy walkę narodów uciskanych przeciwko kolonializmowi i apartheidowi, jak również bohaterską walkę narodu chilijskiego.

TOWARZYSZE!

Polska przykładą szczególną wagę do stałego umacniania Układu Warszawskiego, będącego politycznym instrumentem pogłębiania jedności krajów wspólnoty socjalistycznej i stanowiącego ważny czynnik pokoju w Europie i świecie. Do spupularyzowania jego roli przyczyniły się wspólne obchody jubileuszu 20-lecia Organizacji. Dopóki istnieje NATO, zaś jego członkowie utrzymują i wzmacniają swój potencjał militarny,

musimy doskonalić nasz koalicyjny system obronny, solidarnie podejmować niezbędne posunięcia dla zapewnienia nienaruszalności bezpieczeństwa naszych narodów.

Opowiadamy się za dalszym doskonaleniem mechanizmów koordynacji politycznej w ramach naszego Układu. Dlatego w pełni popieramy powołanie nowych organów Doradczego Komitetu Politycznego, w postaci Komitetu Ministrów Spraw Zagranicznych i Zjednoczonego Sekretariatu.

Doniosłą rolę w strukturze politycznej UW będzie spełniał Komitet Ministrów Spraw Zagranicznych. Polską wypowiada się za powierzeniem mu właściwych i odpowiedzialnych funkcji, za jego działalnością również na szczeblach wiceministrów spraw zagranicznych i pełnomocnych przedstawicieli ministrów. Chcielibyśmy poddać pod Waszą rozagę propozycję określenia stałego terminu posiedzeń Komitetu, np. na początku każdego roku.

Jesteśmy przekonani, że decyzja o powołaniu nowych organów pogłębi i rozszerzy koordynacyjną rolę Doradczego Komitetu Politycznego, przyczyni się do jeszcze efektywniejszego współdziałania państw wspólnoty socjalistycznej na arenie międzynarodowej na rzecz odprężenia, w interesie pokoju i socjalizmu.

Wyniki obecnej narady, myśli i propozycje zawarte w przemówieniach przywódców bratnich partii oraz przygotowane dokumenty stanowią dobry program dalszego działania. Polska zdecydowana jest aktywnie uczestniczyć w jego realizacji.

Dziękuję za uwagę.